

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 10, 2011

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 658.152

*О. С. Фаборовський,
здобувач*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЗАЛУЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

У статті розглянуто залежність економічної безпеки на макро-, мезо-і мікрорівнях від процесу інвестування. Обґрунтовано необхідність розглядати інвестиційні процеси з урахуванням їх фінансової безпеки

The article describes the dependence of economic security at the macro, meso and micro levels of the investment process. The necessity to consider investment processes according to their financial security.

В статье рассмотрена зависимость экономической безопасности на макро-, мезо-и микроуровнях от процесса инвестирования. Обоснована необходимость рассматривать инвестиционные процессы с учетом их финансовой безопасности.

Ключові слова: фінансова безпека, інвестиції, інвестиційний менеджмент, управління фінансовою безпекою.

Keywords: financial security, investment, investment management, financial management security.

Ключевые слова: финансовая безопасность, инвестиции, инвестиционный менеджмент, управление финансовой безопасностью.

ВСТУП

Активізація інвестиційної діяльності промислових підприємств України є одним з пріоритетних напрямів сучасного економічного розвитку, що значною мірою залежить від інвестиційного клімату галузі та сприяє підвищенню її привабливості з одночасним покращенням фінансово-економічних показників роботи. Забезпечення інвестиційної привабливості потребує удосконалення організаційної, фінансової та виробничої структур управління на вітчизняних промислових підприємствах, що можливо за наявності відповідного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Фінансова безпека, інвестиційні рішення та процес їх прийняття є ключовими завданнями інвестиційного менеджменту, оскільки саме вони визначають напрями та ефективність використання інвестиційних ресурсів на перспективу.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧ

Метою дослідження взаємопов'язаності фінансової безпеки підприємства та процесу інвестування.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань дослідження: розуміння змісту понять "фінансової безпеки" та "інвестування"; визначення об'єктів та суб'єктів фінансової безпеки підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств постійно перебуває в центрі уваги іноземних та вітчизняних учених-економістів, серед яких найвагоміший внесок зробили О.І. Амоша, О.М. Анісімова, С.С. Аптекарь, І.Т. Балабанов, М.Г. Білопольський,

І.О. Бланк, І.П. Булев, В.М. Гесць, Л.Дж. Гітман, А.Ф. Гойко, В.М. Гриньова, Я.І. Єлейко, Л.І. Федулова [1], А.А. Пересада [2], М.М. Єрмошенко [3], Л. С. Шевченко[4], В. І. Франчук [5] та ін.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ситуація, яка склалась останнім часом в Україні, має тенденцію до постійного зменшення інвестицій, що негативним чином відбивається на виробництві та рівні споживання населення. Тому стабілізація національної економіки неминує має супроводжуватись підвищенням норми реального виробничого накопичення.

У сформованій макроекономічній ситуації можна виділити ряд процесів, у силу яких економіка залишається нестабільною й тому несе в собі потужні заряди внутрішніх і зовнішніх погроз державі і її окремим регіонам. До них відносяться: спад промислового виробництва; загострення паливно-енергетичної кризи; руйнування матеріальної бази накопиченого промислового потенціалу, сільського господарства, транспорту, зв'язку, будівництва; руйнування науково-технічного потенціалу, втрата передових позицій по різних напрямках фундаментальної й прикладної науки, відтік «мозків»; погіршення стану бюджетних сфер життєдіяльності суспільства: освіти, науки, культури, медицини, спорту й ін.; погіршення стану оборонного комплексу; деградація природного середовища; зниження до мінімуму інвестиційної активності; вивіз капіталу за рубіж, доларизація економіки; ріст рівня безробіття, зубожіння широких верств населення, підвищення соціальної напруженості; погіршення демографічної ситуації; загострення криміногенної обстановки; повільний хід реформ, нестабільність законодавства.

У зв'язку із цим соціально-економічна система України має потребу в коректуванні.

У цих умовах на перший план висувається завдання розробки нової ідеології господарювання й механізмів її реалізації таких як забезпечення економічної безпеки держави у тому числі кожного з її регіонів, тому що це гарантія незалежності, умова стабільності, ефективної життєдіяльності й розвитку країни.

Але ситуація, яка склалась останнім часом в Україні, має тенденцію до постійного зменшення інвестицій, що негативним чином відбивається на виробництві та рівні споживання населення. Тому стабілізація національної економіки неминує має супроводжуватись підвищенням норми реального виробничого накопичення. Підвищення народного добробуту не досягається шляхом зниження інвестицій. Тому головним завданням сучасної інвестиційної стратегії має стати підвищення ефективності національної економіки, що дозволило б розширити межі накопичення, призупинило б зниження інвестицій, а потім стабілізувало б норму виробничого накопичення.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в економіці України залишається питанням стратегічної важливості, від вирішення якого залежать подолання кризових явищ, відновлення стійкого зростання, ефективність залучення до світового поділу праці, можливості модернізації на цій основі всієї промисловості.

Інвестиції як фінансовий інструмент залучення капіталу є домінуючим фактором економічного зростання переважної більшості країн світу. Тому формування сприятливого інвестиційного середовища, яке ґрунтується, перш за все, на правових засадах та прозорих механізмах взаємодії між всіма учасниками інвестиційного процесу є одним з пріоритетних завдань уряду кожної держави, зокрема, й України. Налагодження стабільного інвестиційного процесу є справою особливого значення, що пояснюється як необхідністю найефективнішого використання чинників виробництва, в тому числі капіталу та інвестицій, так і актуальністю здійснення структурної модернізації промисловості на основі широкого впровадження інновацій. [1, с. 66]. Але, наряду з формуванням сприятливого інвестиційного середовища зростає необхідність у фінансовій безпеці держави в цілому, та регіонів і підприємств зокрема. Таким чином разом з фінансовою безпекою країни також треба розглядати і фінансову безпеку підприємства з огляду на те, що на даному етапі розвитку економіки пріоритетним і важливим завданням стає залучення інвестицій як внутрішніх, тобто на державному рівні, так і іноземних.

Під фінансовою безпекою розуміється різновид безпеки, що має вплив на усі галузі економіки держави. Оскільки гроші є еквівалентом вартості будь-яких товарів (послуг), вони (через ціну) є чинником, спроможним дестабілізувати економічне становище у країні. Гроші - це не тільки паперові або монетні знаки обміну, купівлі або продажу, але й безготівкові перекази та цінні папери (акції, векселі, сертифікати, облігації тощо), що визначають фінансовий стан держави. Величезне значення має банківська система країни, яка забезпечує здійснення усіх операцій з обігу грошей та цінних паперів. Саме банки здатні стабілізувати або дестабілізувати фінансове становище держави. Не зважаючи на велику увагу до цього напрямку економічної безпеки з боку керівництва країною, він залишається найбільш консервативним, у ньому немає навіть зародків конкуренції, яка є головною ознакою ринкової економіки.

В економічній літературі при аналізі джерел фінансування інвестицій виділяють внутрішні та зовнішні джерела інвестування. При цьому до **внутрішніх джерел інвестування**, як правило, відносять національні джерела, у тому числі власні кошти підприємств, ресурси фінансового ринку, заощадження населення, бюджетні інвестиційні асигнування; до **зовнішніх джерел** — іноземні інвестиції, кредити та позики.

Фінансова криза показала, що досить часто в процесі прийняття рішень експерти не здатні в повній мірі врахувати всі можливі умови та наслідки. Тож на сьогодні існує потреба у пошуку нових, альтернативних підходів, які дозволять оцінити рівень інвестиційної привабливості різних суб'єктів господарювання в умовах багатокритеріальності, обмеженої статистичної вибірочі, а також неоднорідності вихідної інформації без залучення експертів.

На нашу думку, цим питанням на всіх рівнях, починаючи з підприємства повинні займатися спеціалісти з інвестиційного менеджменту.

Основною метою інвестиційного менеджменту є забезпечення найбільш ефективної реалізації інвестиційної стратегії суб'єктів підприємницької діяльності на усіх етапах розвитку [2, с. 193].

Ефективне управління інвестиційною діяльністю має здійснюватися на основі таких принципів:

- взаємозв'язок із загальною системою управління на підприємстві в цілому та зокрема з окремими функціональними системами управління;
- спрямованість дій інвестиційного менеджменту на досягнення конкретних цілей інвестування;
- визначення напрямків інвестиційного менеджменту залежно від об'єктів інвестування;
- розробка методів та засобів інвестиційного менеджменту з урахуванням підвищення ефективності виробництва, збільшення прибутку та мінімізації інвестиційних ризиків;

- єдність інвестиційної стратегії та інвестиційного менеджменту на підприємстві;
 - єдність інвестиційних цілей, результатів інвестиційної діяльності та засобів їх досягнення;
 - комплексність інвестиційного менеджменту, що передбачає планування, аналіз, регулювання та контроль за інвестиційною діяльністю.
- У процесі реалізації основної мети та з урахуванням основних принципів інвестиційний менеджмент має вирішувати такі основні завдання:

1) забезпечити високий темп економічного розвитку суб'єктів підприємництва шляхом здійснення ефективної інвестиційної діяльності та розширення її обсягів, а також шляхом галузевої, асортиментної та регіональної диверсифікації цієї діяльності;

2) максимізувати прибутки від інвестиційної діяльності, оскільки прибуток є не лише результатом інвестиційної, а й усієї господарської діяльності підприємства. Тому, при наявності альтернативних напрямків інвестування, слід вибирати такий об'єкт, який забезпечить найбільшу величину чистого прибутку в розрахунку на вкладений капітал;

3) мінімізувати інвестиційні ризики, оскільки за несприятливих умов вони можуть призвести до втрати не лише прибутків, а й частини інвестиційного капіталу;

4) забезпечити фінансову безпеку, стабільність та платоспроможність суб'єктів підприємництва у процесі реалізації інвестиційних програм. Оскільки інвестиційна діяльність пов'язана з вкладанням значних фінансових ресурсів, як правило, на тривалий період, то це може призвести до зниження платоспроможності інвестора, несвочасної сплати поточних рахунків і платіжних зобов'язань перед контрагентами, державним бюджетом тощо. Тому під час формування джерел фінансових ресурсів необхідно прогнозувати вплив інвестиційної діяльності на фінансову діяльність суб'єкта та його платоспроможність;

5) визначити можливі варіанти прискорення реалізації інвестиційних програм. Останні слід реалізувати якнайшвидше, оскільки це сприятиме прискоренню економічного розвитку підприємств, швидкому формуванню грошових потоків у вигляді прибутку від інвестицій та амортизаційних відрахувань, скороченню темпів використання кредитних ресурсів, зменшенню інвестиційних ризиків, пов'язаних із несприятливими змінами кон'юнктури інвестиційного клімату [2, с. 45].

ВИСНОВКИ

Отже, з огляду на вище наведене, можемо зробити висновок, що доцільним є визначення величини відхилення поточного рівня фінансової безпеки від мінімального та проміжок часу, за яких підприємство є стійким до впливу внутрішніх та зовнішніх загроз при збереженні тенденції рівня складових фінансової безпеки мікро-, мезо- та макrorівня. Означену величину автор пропонує трактувати як «запас міцності фінансової безпеки» та використовувати як критерій стану фінансової безпеки (ознака, за якою здійснюється оцінка рівня та визначається стан фінансової безпеки підприємства [3, с. 37; 4, с. 88; 5, с. 15]), оскільки він уособлює спроможність підприємства реалізувати свої інтереси в процесі взаємодії з контрагентами системи фінансових відносин у динаміці.

Значимим, що при управлінні фінансовою безпекою підприємства важливого значення набуває визначення не тільки величини відхилення, а й проміжку часу, за якого суб'єкти господарювання є спроможними зберігати стан захищеності власних фінансових інтересів. Проте, висока динаміка параметрів зовнішнього середовища висуває пріоритетом щодо визначення означеного терміну, прогнозування темпів зміни таких параметрів, що за умови браку інформації стає головною перешкодою до врахування цього фактору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: Аналітичні матеріали до Парламентських слухань [«Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів»] / [Л.І. Федулова, Ю.М. Бажал, І.А. Шовкун та ін.]; за ред. Л.І. Федулової, Г.О. Андрощука; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. -196 с.
2. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. - К.: Лібра, 2002. - 472 с.
3. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення: монографія / М. М. Єрмошенко. – К.: КНТЕУ, 2001. – 308 с.
4. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Грищенко, Т. М. Камінська. – Х.: Право, 2010. – 448 с.
5. Франчук В. І. Основи економічної безпеки: навч. посіб. / В. І. Франчук. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. – 204 с.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2011 р.

